

p. 61); s'alça des del Gòlgota «... d'una humanitat baldada, que sentia com si la tornessin a nova vida, després d'una letàrgia *somniosa* de la carn», Coromines (*La Vida Austera*, 340.29). *Somniosament. Somniositat.*

Somnieig. Com que és més derivat de *somni* que de *somi* (cf. el fr.-angl. *rêverie* etc.), jo diria el mateix pel que fa a *-mn-*. Recordo que jo l'havia usat, amb certa por de fer un neologisme inviable, i per tranquil·litzar-me pensava que tanmateix era una equivalència ben passadora del concepte internacional: fr. i angl. *reverie*, al. *träumerei*, no ben bé (però acostant-s'hi) cast. *ensueño*, i l'ausiasmarquà (o petrarquesc) *il fantasiare*; crec que fou després d'una audició de *Träumerei*, i que era c. l'a. 1930; crec, però, que no el vaig inventar i que ho havia oït a algú de l'Ateneu o llegit no sé de qui; el *DFa.* és la primera data controlable (*somieig, somiejar*), i la primera d'escriptor Josep Pla: «a l'hivern, quan els ametllers estan en flor, flota sobre l'illa com un *somnieig* delicat, un aire subtil» (1934?, 1925?, selecció que no puc controlar, en Villangómez, *Llibre d'Eivissa*, 188); «els poemes, mig reflex dels meus camps, mig empensamentat *somnieig*, que amb el títol de *Terra i somni* [1948], constituïren el meu primer llibre», Villangómez, *La Miranda*, p. 7. Temps ha que funciona com a terme tècnic: «*somieig* = angl. *reverie*, fr. *rêve diurne*» segons la *Rev. Cat. de Psicoanàlisi* I, vol. 2, 164, 168. *Somiejar* [*DFa.*].

Ensomiar. Cf. el que dic del cast. *ensueño* [1580, *ensoñar*, 2.ª quart S. XIII i rar fins al XVII] en *DCEC/DECH* (v, 328a1-b4); més rar i tardà en cat., on no sembla ser més que val. i tort., car si bé hi ha l'«*ensomniat*: entraumat» del *Vocab.* de 1502 (supra), restà isolat i s'hi han trobat altres trets val. o ribag. *CRos* (1764): «*somiar, ensomiar*: soñar, rebolviendo en la phantasia alguna especie durmiendo» (p. 320; *ensomiar*, V. *somiar*, p. 215, s. v. *son*). Una cobla tortosina posant en escena la Mare de Déu de la Cinta: «Sóc filadora i *ansumio* / que, en lloc de cànem o lli, / filo Cintes d'or i seda / per al poble tortosí», Vergés Paulí (*Espurnes* v, 169). Però que té arrel popular entre valencians ho proven dites proverbials: «qui té fam, *ensomia* coca», Salvà (*Callosa d'En Sarrià*, II, 117); «qui té fam *ensomia* en rollos (satisfacer un desseo)», *Canyissaes*, 130; «... ab Jaume d'Aragó / ... / bé prou que n'*ensomien* d'aquell llarc maridatge / de 300 anys les glòries avuy sos fills darrers», VQuerol (*J. Flo.* de 1878, 6a). En canvi crec que hem de considerar com a calcs reprovincials del castellà els *ensomni* i *ensomniador* d'algun diccionari, encara que aquell el vagi repetir Verdager en un escrit de jovenet ingenu, any 1865 («veure així follament esbrostar l'arbre dels meus *ensomnis*», *Epist.* I, 25) i després algun altre escriptor.

CULTISMES PURS: *Somnolent* [Lab.], ll. postclàssic *somnolentus* [S. II, d. C.]; *somnolència* [Lab.]. *Insomni* [1868, *SLitCosta*], ll. clàssic *insomnium* id. [Sallusti], derivat de *insomnis* 'el qui no pot dormir' [Virgili]: *insomne*, recent i poc usat en cat. *Semisomni*. Cpt. *somnambul* [son- 1868], format amb *ambulare* 'caminar'; *somnambulisme* [1868]; *somnambúlic*.

Somniífer.

CPT.: *Prim-son* = *primer son*, que ja he citat supra en la *Cròn.* de Jaume I i es troba en altres clàssics medievals, figura també en un procés redactat a Pollença el 1350: «... entorn hora de *prim-son* i miga nit ...», M. Rotger, *Hist. de Pollensa* I, 131 (cf. també el llibre de Niepage, *Altmallorkinische Urkundensprache*). Ja hem parlat de *malson* a *MAL*, com l'equivalent normal català del fr. *cauchemar*, al. *alldruck*, cast. *pesadilla* etc.: assenyalem ací que no sols era usual des del S. XVI, sinó que el val. Martí no se sabia estar de calcar-lo ni quan volia passar per andalus: «yo dormía --- ellos querían zarpar los ferros y dejarme a la luna --- recordé despavorido, con un *mal sueño* de que me maltrataban, y halléme sobre la yerba, sin ropa ni fardel» (*Alfarache*, a. 1602, Rivad. III, 605). *Somiafreda*.

Somiatruïtes [*DOrt.* 1917, i abans], crec recordar-lo del teatre vuitcentista, i ja hem vist la història del mestre-tites que allionà Josep Pla. Això fou abreujat semi-jargonescament com *un sòmies*. Copio d'una carta que vaig escriure a Pla el 8-IV-1974, després d'explicar-li com ja havia començat la redacció del meu llibre: «... Des de la meua infància i joventut recordo haver usat i sentit molt un mot popular que no figura en els diccs., però que és ben viu a Bna. i en molts llocs: "Aquest home és un *sòmies*": un home que viu una mica als llimbs, que està més o menys fora de la realitat, que no obra eficaçment, sense que per això sigui una nul·litat o el tinguin per un beneït. Recordo haver-ho sentit moltes vegades en l'ús familiar i pintoresc de persones que parlaven bé, com Pous i Pagès, Amadeu Vives, el meu pare. Una vegada vaig veure una espècie de variant d'alxò, impresa en una obra d'En J. M. de Sagarra —un *sòmies*—; tinc una vaga memòria d'haver-li preguntat si ell ho deia així, i que em va respondre que era una err. tip. deguda a la impertinent intervenció d'un corrector de català, que li havia canviat *sòmies* en *sòmies* (per la mania que llavors tenien els correctors de fer-nos escriure *somniar* en lloc de la forma corrent i correctíssima *somiar*), correcció que el tipògraf entengué malament.

»Com dic, és memòria molt vaga, car d'això ja fa uns 40 anys, i no en vaig pendre nota. Però després he trobat aquest mateix *sòmies* imprès en dos o tres passatges d'obres de vostè, i he acabat per preguntar-me si no vaig fer una confusió i no he pres per un record una cosa que jo merament havia suposat. Però també em pregunto: hi ha correctors capaços d'haver fet el mateix amb els escrits de l'admirat amic Pla, i haver-li canviat un *sòmies* que ell vagi escriure per aquest *sòmies* espuri, que trobaven en una obra corregida per la pretesa «autoritat» de tal o tal corrector de fama, que havia tingut cura de la impressió de la *Vida Privada* [ecs!] d'En Sagarra. Si fos així, vet aquí com neixen els mots-fantasmes, però importaria que en la meua obra faci jo constar que no existeix *sòmies*, i que és una deturpació que els ha infligit a vostè i a En Sagarra aquesta plaga de correctors imperits que hem patit. Si, però, jo m'equivoqués en la meua sospita i aqueixa forma ha tingut algun curs real en el llen-